

Більшість комунікативних взаємодій (це форми спілкування тет-а-тет або у більших групах) базуються на тричастинній схемі дій, «драматичному трикутнику».

Залежно від ситуації ми діємо як рятівник, переслідувач або жертва.

а) Жертва (функція страждання = втеча)

Шукає жалості і допомоги, підтримки і втішення. Щоб отримати їх, «жертва» втікає в невдачі або ж обґрунтовує, як він мусить страждати від хвороби, підлості світу або ж немилості долі. Нам всім час від часу потрібен хтось, у кого ми можемо «виплакати», хто нас втішить (але це не має ставати постійним станом). Лікарні й приймальні лікарів повні іпохондриків (вигадано хворі), які так глибоко впали у роль жертви (Т-, Р-, Д-), що це перетворюється у хворобливий постійний стан (постійне перебування у полі VII).

Медикаменти у такому випадку допоможуть мало або й узагалі не допоможуть. Тіло стало документальним підтвердженням Душі, яка страждає. Тобто терапія має буди направленою на Д-область.

б) Переслідувач (функція нападу = боротьба)

Перфекціонізм, спраглисть до наживи, заздрість, недовіра, безсердечність і впертість, надмірне честолюбство й невтомність – це зовнішні форми прояву, які – на перший погляд – часто здаються позитивними характеристиками. Їх тоді називають виключною надійністю, торговою вмілістю, послідовність, пронозливість і оперативність. Масштабом його «успіхів» для переслідувача є кількість жертв, які він залишив за або під собою. «Лише найкращі виживають» і «багато ворогів – багато честі» - вибито на його знамені.

Звісно кожен із нас час від часу являє собою переслідувача, переважно ненароком і несвідомо, наприклад занадто мало уваги звертаючи на наше оточення; часто така поведінка має урівноважуваче призначення, якщо ми, наприклад до цього самі були жертвою і от тепер (несвідомо) хочемо відчутти успіх.

в) Рятівник

Він (позірно) стоїть над ситуацією, посилається на свою нейтральність і/або досвід, бачить себе у ролі примирителя; того, хто втішає або ж може зрозуміти і пропонує захист, безпеку і допомогу. Якщо він хронічний рятівник, то до нього можна додзвонитися 24 години на добу, він сходиться за Вас у державні служби і складе прощення, оплатить борги і візьме на поруки. Але такий професійний рятівник часто не помічає, що він таким чином сам стає жертвою і стоїть на службі у зручності жертв, чії знегоди він лише у рідкісних випадках може вирішити.

Але у реальності все не так просто, як здається. Тоді як вищеописаний (справжній) драматичний трикутник показує несвідому, керовану Душею і почуттями Діяльність, існує ще і «несправжня» драматична поведінка. У цьому випадку людина «закрадається» часто свідомо – тобто керуючись Р – у одну із трьох ролей, щоб маніпулювати своїм оточенням.

«Фальшивий» рятівник насправді може бути

а) замаскованим переслідувачем:

Він пропонує свою допомогу, показує себе щедрим і самовідданим. А насправді йому йдеться лише про його власну вигоду. Він інтригує і цькує, тобто робить свою справу за кулісами.

Або ж він

б) замаскована жертва:

Зоб отримати визнання, вважатися любим, дорогим і незамінним, він сам постійно кидається «під обстріл». А насправді він (жертва) просто страждає від нестачі любові, похвали й визнання.

«Фальшивий» переслідувач:

а) у ролі замаскованого переслідувача:

Строгістю, владою і часто брутально він вказує своїм оточуючим, як вони мають себе поводити, що вони мають робити, а що – ні, вірячи, що насправді лише хоче допомогти, шукає найкращого шляху. І він взагалі не розуміє критики, страху і відторгнення свого оточення.

б) у ролі замаскованої жертви:

Переповнений страхом, недовірою і почуттями неповноцінності він корчить із себе деспота і диктатора. В цій ролі – майстерно зіграній – він справляє враження переслідувача. Лише той, хто придивиться уважніше, розпізнає невпевненість, які він завуальовує.

«Фальшива» жертва гарно знається на ролях:

а) несправжній переслідувач:

Він розкриває перед своїм оточенням цілу палітру страждання, скрут і нещастя, від яких він так невимовно страждає. Жах у очах його слухачів (справжніх жертв) роздрознює, наповнює і задовольняє його. Чим більше жалості, допомоги і прихильності він отримує – які є платою за його старання – тим більше задоволення він отримує.

б) як несправжній рятівник:

Це очевидний особливий випадок. Він – придворний блазень, клоун, телепень. Він грає роль жертви, з якою він асоціює сам себе, і коли ми його бачимо в цій ролі, кожен із нас відчуває полегшення.

Комічно викривляючи і драматично перебільшуючи, він пом'якшує гостроту усіх страхів, турбот і скрут, показує шляхи рішення і надає сил.

Перед тим, як Ви покрутите носом через таку кількість «несправжності» і «нечесності», Вам варто було б самих себе на ній зловити. Ми всі «закрадаємося» в ці ролі – переважно несвідомо – щоб досягти певних цілей.

Форми цієї маніпуляції можуть бути вербальними (мова) і невербальними (жестикуляція, міміка). У цій області є справжні знавці своєї справи, які майстерно вміють обманювати і використовувати своє оточення.

Особливо молоді й довірливі люди ведуться на таких товаришів. Жебраки, «корифеї» у сфері продаж, політики, керівники сект, генії реклами – звісно не всі – ціленаправлено і свідомо користуються потрібною частотою антен рятівника або жертви.

Представники інших професій виконують цілком протилежну роль у п'єсі, провокують і шокують: наприклад журналісти і митці.

Якщо вищесказане звучить дуже узагальнююче, то не забувайте, будь ласка, що наведені приклади мають на меті пояснити і підкреслити те, що насправді є набагато більш комплексним і складним.

Можливо у Вас відкрилися очі і Вас раптом осінило, які «трюки» і «пролазки» Ви самі охоче використовуєте. Спробуйте прослідкувати у Ваших розмовах, коли Ви виходите з нейтрального «будиночка чистої комунікації» і в який бік кут Ви переважно відхиляєтеся.

Рис. 15: Драматичний трикутник і псевдо-драматичні трикутники

